

“Het IKC verandert de samenwerking, maar niet de formele zeggenschap.”

Medezeggenschap en samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang in een Integraal Kindcentrum, waarbij beide organisaties bestuurlijk zelfstandig blijven.

Colofon

Deze handreiking is opgesteld door **Spiekr – kenniscentrum kindontwikkeling**.

Het document is bedoeld als praktische ondersteuning voor medezeggenschapsraden (MR), oudercommissies (OC) en andere betrokkenen die werken aan samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang binnen een Integraal Kindcentrum.

De inhoud is gebaseerd op geldende wetgeving en praktijkervaring in IKC-ontwikkeling. Aan deze handreiking kunnen echter geen juridische rechten worden ontleend.

Het document mag vrij worden gebruikt en gedeeld met bronvermelding.

Datum: *maart 2026*

Auteur: **Spiekr – kenniscentrum kindontwikkeling**

Medezeggenschap in een IKC

Handreiking voor MR en oudercommissie

Dit document helpt medezeggenschapsraden (MR) en oudercommissies (OC) om hun rol te begrijpen wanneer onderwijs en kinderopvang samenwerken in een Integraal Kindcentrum (IKC).

In deze vorm van samenwerking werken onderwijs en kinderopvang nauw samen, maar blijven beide organisaties bestuurlijk zelfstandig. Dat betekent bijvoorbeeld:

- medewerkers blijven in dienst van hun eigen organisatie
- er blijven twee besturen bestaan
- onderwijs en opvang hebben hun eigen wetgeving
- onderwijs en opvang werken wel samen aan een doorgaande ontwikkeling van kinderen van 0 tot 13 jaar

Hierdoor ontstaat soms de vraag:

Wat betekent dit voor de medezeggenschap?

Dit document geeft een eenvoudig overzicht.

Wat is een IKC eigenlijk?

Een Integraal Kindcentrum (IKC) is een plek waar organisaties voor onderwijs en kinderopvang samenwerken rondom de ontwikkeling van kinderen van 0 tot 13 jaar.

In een IKC werken bijvoorbeeld samen:

Het doel van een IKC is om kinderen een samenhangende ontwikkelomgeving te bieden. Spelen, leren, ontwikkelen en opvoeden sluiten daardoor beter op elkaar aan.

IKC; een plek waar je je breed kunt ontwikkelen.

In een IKC kunnen kinderen vaak op één plek terecht voor opvang, onderwijs, ontspanning en ondersteuning.

Voor kinderen betekent dit:

- een vertrouwde omgeving
- herkenbare regels en begeleiding
- professionals die met elkaar samenwerken

In een IKC werken pedagogisch medewerkers en leerkrachten samen. Zij stemmen bijvoorbeeld met elkaar af hoe kinderen zich ontwikkelen, welke ondersteuning een kind nodig heeft, hoe activiteiten op elkaar aansluiten.

Verskillende vormen van IKC

Niet elk IKC is hetzelfde. In Nederland bestaan verschillende vormen van samenwerking.

In sommige IKC's vormen onderwijs en kinderopvang één organisatie. In andere IKC's blijven het twee organisaties die intensief samenwerken.

Waarom werken organisaties samen binnen een IKC?

De belangrijkste reden voor een IKC is dat kinderen zich niet in stukjes ontwikkelen. Voor een kind lopen spelen, leren, ontdekken en opgroeien door elkaar. Toch zijn opvang en onderwijs historisch vaak gescheiden georganiseerd. In een IKC proberen organisaties die scheiding kleiner te maken door samen te werken rond de ontwikkeling van het kind.

Eén pedagogische en didactische lijn

In een IKC streven organisaties naar één pedagogische en didactische lijn voor kinderen van 0 tot 13 jaar. Dat betekent bijvoorbeeld dat:

- professionals vergelijkbare afspraken hebben over gedrag en omgang met kinderen
- kinderen herkenbare regels ervaren gedurende de dag
- pedagogisch medewerkers en leerkrachten op een vergelijkbare manier met kinderen communiceren
- ontwikkeling van kinderen gezamenlijk wordt gevolgd

Voor kinderen geeft dat duidelijkheid, veiligheid en continuïteit. Een kind merkt dan bijvoorbeeld dat dezelfde omgangsvormen gelden tijdens schooltijd en na schooltijd. Dat volwassenen op een vergelijkbare manier reageren en begeleiden. De regels en verwachtingen zijn gelijk, dat voelt voor kinderen logisch en vertrouwd.

Voortbouwen op wat een kind al heeft geleerd

In een IKC wordt de ontwikkeling van een kind niet steeds opnieuw gestart.

Pedagogisch professionals in de kinderopvang leren kinderen vaak al goed kennen in de eerste jaren van hun leven. Zij zien hoe een kind speelt, communiceert en zich ontwikkelt. Het zou zonde zijn om die kennis kwijt te raken wanneer een kind naar de basisschool gaat.

Daarom werken opvang en onderwijs samen aan een warme overdracht. Professionals kijken samen naar:

- hoe een kind zich ontwikkelt
- waar een kind nog ondersteuning bij nodig heeft
- maar vooral ook: wie het kind is en wat het nodig heeft

Samen kijken naar ontwikkeling

In een IKC kijken professionals ook samen naar patronen in de ontwikkeling van kinderen. Soms zien teams bijvoorbeeld dat een groep kinderen ergens moeite mee heeft.

Stel dat professionals merken dat veel kinderen in groep 4 achterlopen in spraak- en taalontwikkeling. Dan kan het IKC gezamenlijk kijken naar:

Samen werken aan ontwikkeling

Ook de buitenschoolse opvang kan een belangrijke rol spelen in de ontwikkeling van kinderen.

Activiteiten op de BSO hoeven daarbij niet schoolachtig te zijn. Juist spel, creativiteit, beweging en sociale activiteiten stimuleren de ontwikkeling van kinderen.

Bewegen en spelen dragen ook bij aan de cognitieve ontwikkeling. Door te bouwen, klimmen, rennen of knutselen ontwikkelen kinderen bijvoorbeeld hun ruimtelijk inzicht, oog-handcoördinatie en concentratie.

Daarnaast is ontspanning belangrijk. Na een schooldag helpt spelen en bewegen kinderen om hun hoofd leeg te maken. Dat zorgt voor meer rust en ruimte om te leren.

Wanneer opvang en onderwijs hierover samenwerken, kunnen activiteiten aansluiten bij de ontwikkeling van kinderen, terwijl ze speels en ontspannen blijven. Zo werken alle professionals rond het kind samen aan een brede ontwikkeling.

Wat betekent samenwerken in een IKC voor de MR en oudercommissie?

Wanneer onderwijs en kinderopvang samenwerken in een IKC, ontstaat vaak de vraag wat dit betekent voor de medezeggenschap?

Het korte antwoord is: de formele zeggenschap verandert meestal niet.

Dat komt doordat onderwijs en kinderopvang in veel IKC's twee aparte organisaties blijven, ieder met een eigen bestuur en eigen wetgeving.

De rol van de MR

De medezeggenschapsraad (MR) houdt haar formele rol op het **onderwijsdeel** van het IKC. Dat betekent dat de MR betrokken blijft bij besluiten over bijvoorbeeld:

- onderwijsbeleid
- schoolregels
- pedagogisch beleid van de school
- organisatie van het onderwijs

De rechten van de MR zijn vastgelegd in de Wet medezeggenschap op scholen (WMS).

De rol van de oudercommissie

De oudercommissie vertegenwoordigt de ouders van de kinderopvang. De oudercommissie heeft adviesrecht over een aantal onderwerpen binnen de kinderopvang, zoals het pedagogisch beleid, de kwaliteit van de opvang en de openingstijden. Deze rechten zijn vastgelegd in de Wet kinderopvang.

Samenwerking betekent ook gezamenlijke onderwerpen

Wanneer onderwijs en kinderopvang samenwerken in een IKC, ontstaan er ook onderwerpen die beide organisaties raken. Denk bijvoorbeeld aan een gezamenlijke visie op de ontwikkeling van kinderen, een pedagogisch kader voor het hele IKC of afspraken over de doorgaande ontwikkellijn van 0 tot 13 jaar. Ook kunnen er gezamenlijke regels of activiteiten ontstaan.

Omdat deze afspraken invloed kunnen hebben op zowel het onderwijs als de opvang, is het logisch dat de medezeggenschapsraad en de oudercommissie hierbij betrokken worden.

Samenwerking in een IKC vraagt daarom ook om goede afstemming tussen de MR en de oudercommissie. Door met elkaar in gesprek te blijven kunnen ouders en professionals meedenken over de ontwikkeling van het IKC en over wat goed is voor kinderen.

Wanneer worden de MR en de oudercommissie betrokken bij IKC-beleid?

In een IKC worden soms afspraken gemaakt die invloed hebben op zowel het onderwijs als de kinderopvang. In dat geval is het logisch dat zowel de **medezeggenschapsraad (MR)** als de **oudercommissie (OC)** worden betrokken.

Stel bijvoorbeeld dat binnen het IKC wordt afgesproken dat er één gezamenlijke pedagogische aanpak komt voor kinderen van 0 tot 13 jaar. Die afspraak kan gevolgen hebben voor de manier waarop leerkrachten en pedagogisch professionals met kinderen omgaan. In zo'n situatie is het logisch dat zowel de MR als de oudercommissie hierover meedenken.

Ook bij afspraken over gezamenlijke activiteiten, regels in het gebouw of de manier waarop opvang en onderwijs samenwerken, kan het waardevol zijn om beide organen te betrekken.

Zo blijft de medezeggenschap goed geregeld, terwijl er toch ruimte is om samen te werken binnen het IKC.

Verandert de zeggenschap van de MR of oudercommissie in een IKC?

In veel IKC's verandert de formele zeggenschap van de medezeggenschap niet.

Dat komt doordat onderwijs en kinderopvang vaak twee aparte organisaties blijven, ieder met een eigen bestuur en eigen wetgeving. Medewerkers blijven in dienst van hun eigen organisatie en besluiten worden formeel genomen door het bestuur dat daarvoor verantwoordelijk is.

Voor het onderwijs blijft daarom de Wet medezeggenschap op scholen (WMS) gelden. De MR houdt daarmee haar rechten op besluiten die het onderwijs betreffen.

Voor de kinderopvang blijft de oudercommissie betrokken bij onderwerpen die de opvang aangaan, zoals het pedagogisch beleid en de kwaliteit van de opvang.

Het IKC zelf heeft meestal geen aparte wettelijke medezeggenschapsstructuur. De bestaande organen blijven dus hun rol houden.

Wanneer hebben de MR en de oudercommissie invloed bij IKC-afspraken?

In een IKC worden soms afspraken gemaakt die gevolgen hebben voor het onderwijs, de kinderopvang of voor beide.

Welke vorm van medezeggenschap geldt, hangt af van **waar het besluit over gaat**.

- Gaat het besluit over **onderwijs**, dan gelden de rechten van de **MR** volgens de Wet medezeggenschap op scholen (WMS).
- Gaat het besluit over **kinderopvang**, dan heeft de **oudercommissie (OC)** adviesrecht volgens de Wet kinderopvang.
- Gaat het besluit over **beide**, dan worden zowel de MR als de OC betrokken vanuit hun eigen wettelijke rol.

Voorbeeld 1 – Een gezamenlijke IKC-visie

Het IKC ontwikkelt een gezamenlijke visie op de ontwikkeling van kinderen van 0 tot 13 jaar.

Wanneer deze visie richting geeft aan het onderwijsbeleid van de school, heeft de MR adviesrecht.

Wanneer deze visie ook gevolgen heeft voor het pedagogisch beleid van de opvang, wordt hierover ook advies gevraagd aan de oudercommissie.

Instemmingsrecht (MR)

Bij sommige besluiten mag het bestuur een besluit alleen nemen als de MR ermee instemt. Zonder instemming van de MR kan het besluit niet doorgaan.

Adviesrecht (MR en OC)

Bij andere besluiten vraagt het bestuur eerst advies aan de MR of de oudercommissie. Het bestuur neemt daarna het besluit, maar moet het advies wel serieus meewegen.

Meedenken of betrokken worden

Soms is er geen formeel recht volgens de wet. Toch kunnen MR en oudercommissie worden betrokken om mee te denken over plannen of ontwikkelingen binnen het IKC.

Voorbeeld 2 – Gezamenlijke pedagogische afspraken

Binnen het IKC wordt afgesproken dat opvang en onderwijs werken vanuit één pedagogische lijn.

Als deze afspraken leiden tot een wijziging van het pedagogisch beleid van de school, dan heeft de MR instemmingsrecht.

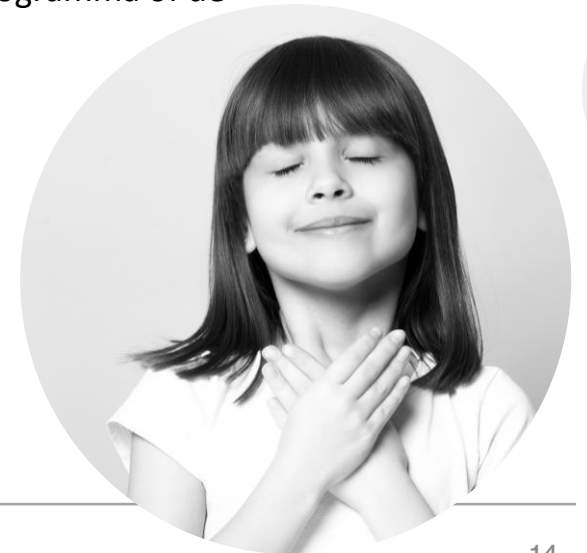
Voor het deel dat betrekking heeft op de opvang heeft de oudercommissie adviesrecht.

Voorbeeld 3 – Activiteiten op de BSO die aansluiten bij school

Het IKC wil dat de buitenschoolse opvang activiteiten aanbiedt die aansluiten bij thema's uit het onderwijs.

De manier waarop de opvang dit organiseert wordt besproken met de oudercommissie, die hierover adviesrecht heeft.

Wanneer deze afspraken ook gevolgen hebben voor het onderwijsprogramma of de organisatie van de schooldag, krijgt de MR een rol volgens de WMS.

Wat is de rol van de IKC directeur?

In sommige IKC's wordt een IKC-directeur of IKC-leider aangesteld. Deze persoon heeft als taak om de samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang te organiseren en te versterken.

De IKC-directeur is vaak het aanspreekpunt voor het hele IKC en zorgt ervoor dat plannen en afspraken tussen de verschillende partners goed worden afgestemd.

Formele verantwoordelijkheid blijft bij de organisaties

Ook wanneer er een IKC-directeur is, blijven onderwijs en kinderopvang meestal onder hun eigen bestuur vallen. Dat betekent dat besluiten nog steeds worden genomen door de organisaties zelf.

Wanneer een IKC-directeur in dienst is van het onderwijs, heeft deze persoon formeel geen zeggenschap over de kinderopvang. Op dezelfde manier heeft een leidinggevende van de kinderopvang geen formele bevoegdheid over het onderwijs.

De rol van de IKC-directeur is daarom vaak vooral coördinerend en verbindend.

Wat betekent dit voor de MR en OC?

Voor de MR is het vooral belangrijk om te weten waar besluiten formeel worden genomen. De MR heeft een rol wanneer:

- de organisatie van de school verandert
- de functie of positie van de schoolleiding verandert en/ of de taken of verantwoordelijkheden van de schoolleiding anders worden ingericht. In die gevallen kan het bestuur de MR advies vragen over de organisatie van de school.
- De MR heeft geen rol bij de interne organisatie van de kinderopvang
- Wanneer de aanstelling van een IKC-directeur gevolgen heeft voor de organisatie van de school of voor de positie van de schoolleiding, heeft de MR adviesrecht op grond van de Wet medezeggenschap op scholen. De OC heeft geen formele rol bij de aanstelling van een schoolleider of IKC-directeur, tenzij de functie ook invloed heeft op de organisatie van de kinderopvang.

Is er een gezamenlijke IKC-raad nodig en hoe kunnen MR en oudercommissie samenwerken?

In de meeste IKC's is het niet nodig om een nieuw medezeggenschapsorgaan op te richten. De bestaande organen blijven hun rol houden. Wel kan het voorkomen dat er onderwerpen ontstaan die het hele IKC raken. In dat geval is het waardevol dat de MR en de oudercommissie contact met elkaar houden en informatie uitwisselen.

Sommige IKC's kiezen er daarnaast voor om een IKC-ouderplatform of IKC-oudergeleding te organiseren. In zo'n overleg kunnen ouders uit onderwijs en opvang samen meedenken over de ontwikkeling van het IKC. Dit platform heeft meestal geen formele wettelijke bevoegdheden, maar kan wel helpen om ouders goed te betrekken bij gezamenlijke thema's.

Door af en toe met elkaar in gesprek te gaan en elkaar te informeren over belangrijke ontwikkelingen, kunnen de MR en de oudercommissie hun eigen rol behouden en toch bijdragen aan de gezamenlijke ontwikkeling van het IKC.

Voor organisaties die zo'n vorm van samenwerking willen organiseren heeft de Vereniging Netwerk Kindcentra (VНК) een voorbeeldreglement ontwikkeld voor kindcentrumraden. Meer informatie en het voorbeeldreglement zijn te vinden via: <https://netwerkkindcentra.nl>

Wat betekent een IKC voor personeel?

In een IKC werken professionals van verschillende organisaties samen, Zij blijven meestal in dienst van hun eigen organisatie en vallen onder hun eigen arbeidsvoorwaarden en leidinggevend.

Wanneer veranderingen gevolgen hebben voor de kinderopvang, wordt de oudercommissie (OC) betrokken.

Wanneer veranderingen gevolgen hebben voor het onderwijs, wordt de MR betrokken.

De samenwerking tussen professionals kan bestaan uit: gezamenlijke overleggen, gezamenlijke pedagogische afspraken of samenwerking rond de ontwikkeling van kinderen. Scholingen en trainingen.

Hoe worden ouders geïnformeerd over IKC-ontwikkelingen?

Ouders zijn belangrijke partners in een IKC. Daarom is het belangrijk dat zij goed worden geïnformeerd over ontwikkelingen binnen het IKC.

Dat kan bijvoorbeeld via nieuwsbrieven, ouderportalen, ouderavonden of informatie op de website van het IKC.

De MR en de oudercommissie kunnen hierbij een belangrijke rol spelen. Zij vertegenwoordigen ouders en kunnen signalen ophalen, vragen stellen en meedenken over ontwikkelingen binnen het IKC.

Samenvattend

In een IKC werken onderwijs en kinderopvang intensief samen. Toch blijven het meestal twee organisaties met een eigen bestuur en eigen wetgeving. Daarom blijft de medezeggenschap ook georganiseerd via de bestaande organen:

- de **MR** voor het onderwijs
- de **oudercommissie** voor de kinderopvang

Bij gezamenlijke onderwerpen is het belangrijk dat MR en OC elkaar informeren en waar nodig samen optrekken.

De precieze rol van MR en oudercommissie kan per IKC verschillen, afhankelijk van de manier waarop de samenwerking organisatorisch is ingericht.